

C-337/23. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. május 29.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Sofiyski rayonen sad (Bulgária)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. május 29.

Jogosultak a fizetési meghagyásos eljárásokban:

„APS beta Bulgaria“ EOOD

„Agentsia za kontrol na prosrocheni zadulzhenia“ AD

Az alapeljárás tárgya

Több olyan eljárásról van szó, amelyben a fogyasztóknak kölcsönt nyújtó személyek által kiválasztott kezesek – miközben a hitelmegállapodás magasabb kamatlábat ír elő a megfelelő kezeségi szerződés megkötésének megtagadása esetére – végrehajtható okirat kibocsátását kérik az adott fogyasztó ellen a teljes kölcsönösszegre vonatkozóan, a díjazásukkal együtt, annak ellenére, hogy a nemzeti jog úgy rendelkezik, hogy az adott kezeség megszűnik annak a határidőnek a lejártával, amely alatt az elsődleges hitelező a fogyasztóval mint hitelfelvevővel szemben tétlen maradt.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az uniós jog értelmezése, EUMSZ 267. cikk

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 1) Úgy kell-e értelmezni a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK tanácsi irányelv (a

továbbiakban: 93/13/EGK irányelv) 4. cikkének (2) bekezdését és 6. cikkének (1) bekezdését, hogy

ha a hitelmegállapodás a fogyasztót arra kötelezi, hogy a hitelező által kijelölt kezessel kezességi szerződést kössön, a kezességi szerződés tartalma nem az e harmadik személlyel kötött szerződés „elsődleges tárgyát”, hanem a hitelmegállapodás tartalmának részét képezi? Van-e jelentősége e tekintetben annak, hogy a hitelező és a kezes kapcsolatban álló személyeknek minősülnek-e?

- 2) Úgy kell-e értelmezni a 93/13/EK irányelv melléklete 1. pontjának i) alpontját, hogy

ha a fogyasztó egy már megkötött hitelmegállapodás alapján kezest köteles állítani – az egyik lehetőség szerint oly módon, hogy a hitelező által kijelölt személyt bízta meg –, akkor a fogyasztónak a hitelmegállapodás megkötésének napján később megkötött kezességi szerződésből eredő kötelezettségének tartalma nem tekinthető egyértelműnek, mivel a fogyasztónak nem volt lehetősége arra, hogy maga válassza ki vagy javasolja a hitelező által a jövőben kezesként megnevezendő személyt?

- 3) Amennyiben az előző kérdésre adott válasz szerint egyértelmű a kezességi szerződés tárgya: úgy kell-e értelmezni a 93/13/EGK irányelv melléklete 1. pontjának i), j) és m) alpontját, hogy

amennyiben a fogyasztó egy már megkötött hitelmegállapodás keretében kezes állítására vállalt kötelezettséget – az egyik lehetőség szerint oly módon, hogy a hitelező által kijelölt személyt bízta meg –, akkor a fogyasztónak a hitelmegállapodásból eredő kötelezettségének tartalma nem tekinthető egyértelműnek, és ez a hitelmegállapodás vagy annak egyes rendelkezései érvénytelenségéhez vezethet?

- 4) Úgy kell értelmezni a 93/13/EGK irányelvnek a fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv 8. cikkével összefüggésben értelmezett 4. cikkének (1) bekezdését, hogy

amennyiben a hitelt nyújtó személy megköveteli a fogyasztótól, hogy a hitelező által kijelölt személlyel kössön szerződést a hitelezőnek a fogyasztóval szembeni követelésének biztosítására, ez minden esetben a fogyasztó hátrányos helyzetének kihasználásának és így agresszív kereskedelmi gyakorlatnak minősül-e?

- 5) A negyedik kérdésre adott nemleges válasz esetén: úgy kell értelmezni a 93/13/EGK irányelvnek a fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv 8. cikkével összefüggésben értelmezett 4. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkét, hogy

egy olyan egyoldalú bírósági eljárásban, mint a fizetési meghagyásos eljárás, amelyben a fogyasztó nem fél, a bíróság azon kétségét, hogy a szerződési feltétel tisztességtelen, kizárólag arra alapozhatja, hogy gyanúja szerint a fogyasztó a feltételt tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat alapján fogadta el, vagy ez utóbbit bizonyossággal meg kell állapítani?

- 6) Úgy kell-e értelmezni a fogyasztói hitelmegállapodásokról szóló 2008/48/EK irányelv (a továbbiakban: 2008/48/EK irányelv) 15. cikkének (2) bekezdését, hogy

ezt a rendelkezést olyan esetekben kell alkalmazni, amikor a hitelmegállapodást járulékos szolgáltatással, nevezetesen egy harmadik személy által térítés ellenében nyújtott kezességvállalással kapcsolják össze, és a fogyasztó számára nemcsak a kezes kötelezettségsszegő magatartása – mint például a jogszabályban előírt határidő lejárta utáni fizetés – miatti követelése érvényesítésének lehetőségét nyitja meg, hanem a kezessel szembeni kötelezettséget kizáró eljárási kifogásokat is?

- 7) Lehetővé tesz-e a 2008/48/EK irányelvnek a tényleges érvényesülés elvével összefüggésben értelmezett 15. cikkének (2) bekezdése, illetve – feltételezve, hogy a hitelmegállapodás és a kezességi szerződés kapcsolt ügyletnek minősül – a 93/13/EGK irányelvnek ezen irányelv melléklete 1. pontjának b) és c) alpontjával összefüggésben értelmezett 5. és 7. cikke

olyan nemzeti ítélkezési gyakorlatot, amely szerint a fogyasztói hitelmegállapodáshoz kapcsolódó szerződés keze, aki a fogyasztótól a hitelmegállapodás biztosítékkal történő fedezéseként díjazásban részesült, és aki az elsődleges hitelezőnek szerződéses feltétel alapján fizetett, a Zakon za zadalzheniata i dogovorite (a kötelekről és a szerződésekről szóló törvény) 147. cikkében foglalt határidő lejárta ellenére – amely az ítélkezési gyakorlat szerint teljes egészében megszünteti a kezességet – hivatkozhat arra, hogy az eredeti hitelező jogaiba lépett, és a jogalkalmazásra vonatkozó ellentmondásos ítélkezési gyakorlatra hivatkozva fizetést követelhet az elsődleges adóstól?

- 8) Úgy kell-e értelmezni a 2008/48/EK irányelvnek a 93/13/EGK irányelv 5. cikkével összefüggésben értelmezett 3. cikkének g) pontját, hogy

a hitelmegállapodásban rögzített, a hitelkötelezettség teljes összegének növekedését eredményező, kapcsolódó kezességi szerződés megkötésére vonatkozó kötelezettség esetén a hitel teljes hiteldíj mutatóját is a kezes díjazására tekintettel megnövelt törlesztőrészeknek megfelelően kell kiszámítani? Jelentősséggel bír-e e tekintetben az, hogy ki választotta ki a kezest, és hogy e személy az elsődleges hitelezővel kapcsolatban álló személy?

- 9) Úgy kell-e értelmezni a 2008/48/EK irányelv 10. cikke (2) bekezdésének g) pontját, hogy

a teljes hiteldíj mutatónak az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó mint hitelfelvevő között létrejött hitelmegállapodásban történő téves feltüntetését a teljes hiteldíj mutató hitelmegállapodásban történő feltüntetése hiányának kell tekinteni, és a nemzeti bíróságnak alkalmaznia kell a nemzeti jogban a teljes hiteldíj mutató fogyasztói hitelmegállapodásban történő feltüntetésének hiánya esetére előírt jogkövetkezményeket? Feltételezhető-e, hogy ezek a következmények szükségszerűen a fogyasztóval szemben fizető kezes is kötik?

- 10) Úgy kell-e értelmezni a 2008/48/EK irányelv 23. cikkének második mondatát, hogy

arányosnak kell tekinteni a nemzeti jogban előírt, a fogyasztói hitelmegállapodás semmissége formájában megjelenő szankciót olyan esetekben, amelyekben csak a nyújtott tőkeösszeget kell visszafizetni, ha a fogyasztói hitelmegállapodás nem tartalmazza a teljes hiteldíj mutató pontos megjelölését azáltal, hogy nem tünteti fel a hitelező által kiválasztott kezes vállalkozás költségét (még akkor is, ha a teljes hiteldíj mutatót számszerűen feltüntetik a hitelmegállapodás szövegében)?

- 11) Úgy kell-e értelmezni a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009/138/EK irányelvnek (Szolvencia II) (a továbbiakban: 2009/138/EK irányelv) ezen irányelv I. melléklete A. részének 14. pontjával összefüggésben értelmezett 2. cikkének (2) bekezdését, hogy

az említett irányelv értelmében vett „biztosítási tevékenységnek” minősül-e az olyan szakmai tevékenységként, díjazás ellenében végzett kezesi tevékenység, amelynek keretében a kezességet vállaló társaság minden nemteljesítés esetén kifizeti a fogyasztó mint elsődleges adós által felvett hitel teljes összegét, és a díjazás a fogyasztó nemteljesítésétől függetlenül minden egyes hitelrészlettel együtt kifizetésre kerül?

- 12) A tizenegyedik kérdésre adott igenlő válasz esetén: úgy kell-e értelmezni a 2009/138/EK irányelv 14. cikkének (1) bekezdését, hogy

a tizenegyedik kérdésben említett tevékenységet végző személy köteles engedélyt kérni a biztosítók engedélyezéséért felelős nemzeti szabályozó hatóságoktól?

Az Európai Unió jogszabályi rendelkezései és ítélkezési gyakorlata

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv

A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi

irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatról szóló irányelv).

A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv

A biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló, 2009. november 25-i 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Szolvencia II)

Nemzeti jogszabályok

Grazhdanski protsesualen kodeks (polgári perrendtartás) – 5., 6., 7., 410., 411., 413., 414., 414a, 415. és 416. cikk

Zakon za potrebitelskia kredit (a fogyasztói hitelmegállapodásokról szóló törvény) – 2., 9., 10., 10a., 11., 14., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 26., 28. és 33. cikk, valamint a Dopalnitelni razporedbi (kiegészítő rendelkezések) 2. §-a

Zakon za zashtita na potrebitelite (a fogyasztóvédelemről szóló törvény) – 143., 144., 145., 146. és 147. cikk, valamint a Dopalnitelni razporedbi (kiegészítő rendelkezések) 13a. §-a

Zakon za zadalzheniata i dogovorite (a kötelekekről és a szerződésekről szóló törvény) – 22., 86., 138., 141., 142., 143., 146. és 147. cikk

Postanovlenie No 426 ot 18 dekemvri 2014 g. za opredelyane razmera na zakonnata lihva po prosrocheni parichni zadalzhenia (a határidőben meg nem fizetett pénztartozásokra vonatkozó törvényes kamatláb összegének megállapításáról szóló, 2014. december 18-i, 426. sz. rendelet) – egyetlen cikk és a Dopalnitelni razporedbi (kiegészítő rendelkezések) 1. §-a

Zakon za sadebnata vlast (a bíróságok szervezetéről szóló törvény) – 130. cikk

Kodeks za zastrahovaneto (biztosítási törvénykönyv) – 3., 28. és 29. cikk, valamint az 1. melléklet

A Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmítőszék, Bulgária; a továbbiakban: VKS) Obshto sabranie na grazhdanskata i targovskata kolegii-nek (polgári és gazdasági kollégiumok közgyűlésének; a továbbiakban: OSGTK) 2014. június 18-i 4/2013. sz. értelmező határozata

A VKS OSGTK-jának 2022. január 21-i 5/2019. sz. értelmező határozata

A Sofiyski gradski sad (szófiai városi bíróság, Bulgária) 2019. március 1-jei, a 2165/2019. sz. fellebbezési ügyben hozott 5389. sz. határozata

A tényállás és az eljárás rövid bemutatása

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem egy nemzeti fizetési meghagyásos eljárás keretében kerül előterjesztésre, amely egy hivatalos (írásbeli) eljárás, és amelyet túlnyomórészt az egyik fél folytat le. Ezért – hacsak kifejezetten másként nem szerepel – a bemutatott „tények” a jogosultak – cáfolható – állításaiból állnak.

A 11879/2023. sz. eljárásról

- 2 Az „APS beta Bulgaria” EOOD jogosult fizetési meghagyás kibocsátását kérte, amely olyan határozat, amellyel a bíróság arra kötelezi az adóst, hogy vagy ismerje el és egyenlítse ki a hitelező követelését, vagy egy meghatározott határidőn belül vitassa azt; ha a követelést nem vitatják, végrehajtásra kerül sor.
- 3 A jogosult állítása szerint az adós 2021. április 15-én egy másik jogi személlyel, az „Easy asset management” AD-vel 300 BGN összegű fogyasztói hitelmegállapodást kötött évi 40%-os kamatlábbal és évi 48,35%-os teljes hiteldíj mutató mellett. A kötelezettséget 2021. július 7-ig 12 egyenlő, egyenként 34 BGN összegű részletben kellett volna kiegyenlíteni, ami összesen 315,24 BGN visszafizetendő összeget eredményez. A szerződés előírja, hogy a hitelfelvevő vállalja, hogy a szerződés megkötésétől számított három napon belül a következő biztosítékok egyikét nyújtja a hitelezőnek: két természetes személy, akik meghatározott jövedelemmel és jó hitelképességgel rendelkeznek, a hitelező javára kiállított, 315,24 BGN összegű, a szerződéses kötelezettségek teljesítésére vonatkozó határidő lejártát követő 30 napig még érvényes bankgarancia, vagy kezesként a hitelező által jóváhagyott, kezességvállalási ügyleteket kínáló társaság.
- 4 A hitelnyújtás napján, azaz 2021. április 15-én az eljárás alá vont adós egy, az eljárásban részt nem vevő személlyel, a „Financial Bulgaria” EOOD-dal (az „Easy asset management” AD leányvállalatával) is kötött egy kezességvállalási szerződést, amelyben ez a társaság vállalta, hogy teljesíti az adós kötelezettségét az eredeti hitelezővel szemben, ha ez utóbbi ezt kéri (azaz kezességi szerződést köt a hitelező javára). E kötelezettség vállalásáért a „Financial Bulgaria” EOOD 92,76 BGN összegű díjazásban részesült, amelyet közvetlenül az eredeti hitelezőnek, az „Easy asset management” AD-nek fizet az adós a hitelrészletek 7,73 BGN összegű feláraként. Ezzel a havi törlesztőrészlet összesen 34 BGN, a teljes visszafizetendő összeg pedig 403 BGN. A fogyasztó számára a tényleges terhelés a tartozás 30%-a három hónapra, ami több mint évi 120%-os teljes hiteldíj mutatót jelent.
- 5 A jogosult azt állítja, hogy a „Financial Bulgaria” EOOD által az eredeti hitelezőnek, az „Easy asset management” AD-nek 2022. április 5-én, több mint

hat hónappal a kölcsönszerződés szerinti utolsó részlet esedékessége után (ez az időszak a ZZD 147. cikkében foglalt szabályozás miatt bír jelentőséggel), az elsőként említett társaság kezesként belépett az eredeti hitelezőnek az adóssal szemben fennálló jogaiba az általa kifizetett teljes összeg, összesen 342,20 BGN tekintetében, és a kezes ezenfelül 77,30 BGN összegű díjazás is megillette.

- 6 A kezes a 2022. március 31-i szerződéssel a követelését az „APS beta Bulgaria” EOOD jogosultja engedményezte, és arra hivatkozott, hogy az adóst 2022. május 2-án értesítették. Emiatt ez utóbbi társaság összesen 442,76 BGN összegű követelést támaszt az adóssal szemben (az eljárás költségei nélkül).

A 11882/2023. sz. eljárásról

- 7 Ebben az eljárásban ismét az „APS beta Bulgaria” EOOD kérte a fizetési meghagyás kibocsátását egy olyan fogyasztóval szemben, aki nem fizetett a kezesnek egy fogyasztói hitelmegállapodás alapján, noha a kezes teljesítette kötelezettségét az eredeti hitelező felé.
- 8 Ebben az eljárásban egy másik pénzügyi vállalkozás, a „Kredisimo” AD a hitelező, amely 2016. szeptember 5-én 1 700,00 BGN összegű kölcsönt nyújtott a fogyasztónak mint hitelfelvevőnek, évi 50%-os teljes hiteldíj mutató mellett, amelyet 118 egyenlő, havi 115,26 BGN összegű részletben kellett visszafizetni, így a teljes visszafizetendő összeg 2 074,68 BGN. A szerződés szerint a fogyasztó biztosítékot nyújthat a hitelezőnek feltétel nélküli bankgarancia formájában, vagy a szerződés megkötésétől számított 48 órán belül a hitelező által kiválasztott személlyel kezességi szerződést köthet, amely esetben 24 órán belül megkapja a hitel jóváhagyását. Ha nem nyújt biztosítékot, a hitelnyújtás határideje 14 nap. A szerződés szerint a hitelező ezen túlmenően idő előtt lejárttá teheti a kölcsönt, ha az adós nem biztosít kezességvállalást.
- 9 Az adós 2016. szeptember 5-én szerződést kötött egy másik kezessel, az „I Trust” EOOD-val, hogy 18 hónapon keresztül havi 124,39 BGN díjazás ellenében kezességet vállal a hitelezővel szemben, összesen 2 239,02 BGN összegben (ami magasabb, mint a hitelkötelezettség összege).
- 10 Az eljárás jogosultja, az „APS beta Bulgaria” azt állítja, hogy a kezes 2021. február 23-án (a ZZD 147. cikke szerinti, az utolsó kölcsönrészlet esedékességétől számított hat hónapos határidő lejártát követően) összesen 2 498,01 BGN-t fizetett ki az eredeti hitelezőnek. A kezesnek továbbá 2 595,72 BGN összegű díjazás és késedelmi kamat is járna.
- 11 Azt állítja, hogy a kezes, az „I Trust” EOOD a 2021. február 23-i kifizetésekor történő visszkereseti jogcímen szerzett követeléseit 2021. március 2-án kelt engedményezéssel, amelyről az adós 2021. március 31-én kapott értesítést, az eljárás jogosultja, az „APS beta Bulgaria” EOOD-ra engedményezte. Ezért azt kéri a bíróságtól, hogy kötelezze az adóst az eljárási költségek nélkül számított 5 093,73 BGN megfizetésére.

A 17309/2023. sz. eljárásról

- 12 Ebben az – ugyanazon hitelező, ugyanazon kezes és ugyanazon engedményes részvételével folyó – eljárásban szereplő állítások nagyon hasonlóak az előzőekben említett helyzethez.
- 13 Ebben az eljárásban a kezes a kezességi szerződés alapján a fogyasztónak a fogyasztói hitelmegállapodás szerinti kötelezettségeinek esedékessé válását követően is felel, függetlenül attól, hogy a hitelező a fogyasztói hitelmegállapodás szerinti kötelezettség esedékessé válását követő hat hónapon belül igényt jelentett-e be a fogyasztóval és/vagy a kezessel szemben.

A 17635/2023. sz. eljárásról

- 14 Az első, 11879/2023. sz. eljáráshoz hasonlóan ez az ügy is egy olyan fogyasztási kölcsönre vonatkozik, amelyet az „Easy asset management” AD nyújtott az adósnak, ugyanakkor a hitelező leányvállalata, a „Financial Bulgaria” EOOD a fogyasztó kérelmére kezességet vállalt. A jogosult és engedményes viszont az „Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia” AD.
- 15 Azzal érvelnek, hogy a kezes az utolsó hitelrészlet esedékességétől számított, a ZZD 147. cikke szerinti hat hónapos határidő lejárta után fizetett az eredeti hitelezőnek, és így a hitelező jogaiba lépett; a kezes követelése engedményezési szerződéssel engedményezésre került a jogosultra, az „Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia” AD-re.

A 24555/2023. sz. eljárásról

- 16 A fenti első esethez hasonlóan a követelés az „Easy asset management” AD-vel kötött hitelmegállapodáson alapul, amelyhez leányvállalata, a „Financial Bulgaria” EOOD a fogyasztó kérelmére kezességet vállalt.
- 17 Azzal érvelnek, hogy a kezes kifizette az eredeti hitelezőt (a ZZD 147. cikke szerinti, az utolsó részlet esedékességétől számított hat hónapos határidőn belül), és ugyanazon a napon a kifizetésből származó visszkereseti követelését, valamint a díjazásra vonatkozó követelését az „Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia” AD jogosultra engedményezte, és erről értesítette az adóst is.

A 24706/2023. sz. eljárásról

- 18 A fenti első esethez hasonlóan a követelés az „Easy asset management” AD-vel kötött hitelmegállapodáson alapul, amelyhez leányvállalata, a „Financial Bulgaria” EOOD a fogyasztó kérelmére kezességet vállalt.
- 19 Azzal érvelnek, hogy a kezes (a ZZD 147. cikke szerinti, az utolsó részlet esedékességétől számított hat hónapos határidő lejárta után) fizetett az eredeti hitelezőnek, és ugyanazon a napon engedményezte visszkereseti követeléseit,

valamint a díjazásra vonatkozó követelését az „Agentia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia” AD jogosultja engedményezte, és erről értesítette az adóst is.

A 25027/2023. sz. eljárásról

- 20 Az ebben az eljárásban leírt tényállás hasonló a 24706/2023 számú eljárásban leírtakhoz.

A 25108/2023. sz. eljárásról

- 21 Az ebben az eljárásban leírt tényállás ugyancsak hasonló a 24706/2023 számú eljárásban leírtakhoz.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

Az uniós joggal való összefüggés és az értelmezés szükségessége: a hitelmegállapodás és a kezességi szerződés közötti kapcsolatáról – az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első három kérdéstről

- 22 A kérdést előterjesztő bírósági tanács először is tisztázni kívánja, hogy az eljárásban érintett adósok által kötött hitelmegállapodások milyen mértékben kapcsolódnak a kezességi szerződésekhez, hogy értékeln tudja az azokban foglalt feltételek tisztességtelenségét. A jelen esetben felmerül a gyanú, hogy a kezességi szerződéseket elsősorban a fogyasztói hitelmegállapodásokról szóló törvényben foglalt korlátozás megkerülése érdekében kötik, amely maximális teljes hiteldíj mutatót ír elő a fogyasztói hitelmegállapodások tekintetében.
- 23 Az eljáró bírósági tanácsnak hivatalból meg kell vizsgálnia, hogy tisztességtelenek-e mind az eredeti hitelmegállapodás, mind a kezességi szerződés feltételei. Ez utóbbi a bolgár jog szerint a ZZD 280. cikke szerinti megbízási szerződésnek minősül: A leendő kezes az eredeti hitelezővel szemben kötelezettséget vállal az adós kötelezettségének a teljesítésére. Ez abból következik, hogy a bolgár jog szerint a kezességi szerződés független az elsődleges hitelmegállapodástól, és a kezességi szerződés felei a hitelező és a kezes (a ZZD 138. cikkének (1) bekezdése). Így a konkrét hitelmegállapodásra vonatkozó kezességvállalási kötelezettség és az e pénzügyi szolgáltatás nyújtásának ára képezné e kezességi szerződés elsődleges tárgyát, amely tekintetében a 93/13/EGK irányelv 4. cikkének (2) bekezdése szerinti tisztességtelen jelleg vizsgálata nem lehetséges. Ez az értelmezés összhangban van a Bíróság iránymutatásával, például a C-224/19. és C-259/19. sz. egyesített ügyekben született 2020. július 16-i Caixabank ítélet 62. pontjában és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatban foglaltakkal: mivel a szerződés egy fogyasztó mint adós és egy kezes vállalkozás között jön létre, a felek nem ugyanazok, mint egy hitelmegállapodás esetében, és kötelezettségeik is eltérőek. Ha a kezesség vállalásáról és az árról nem állapodnak meg, a szerződés nem jöhet létre.

- 24 Felmerül azonban a kérdés, hogy a jelenlegihez hasonló esetben a kezességi szerződésnek a hitelmegállapodástól eltérő elsődleges tárgyú, különálló ügyletként való minősítése alkalmas-e a 93/13/EGK irányelv 7. cikkének (1) bekezdése szerinti tagállami kötelezettség értelmében vett hatékony fogyasztóvédelem biztosítására. Ebben a tekintetben nem kétséges, hogy a kezességi szerződést az eredeti szerződéstől eltérő felek kötötték, és az eltérő jogokat és kötelezettségeket tartalmaz.
- 25 Számos ok van azonban azt feltételezni, hogy mindkét szerződés valójában egyetlen jogviszonyt szabályoz, amelynek célja a fogyasztó mint hitelfelvevő adósságának növelése: az elsődleges hitelmegállapodás feltételei szerint a fogyasztó nem választhatja meg maga a kezest – köteles elfogadni azt, akit a hitelező kijelöl, ha nem talál saját maga kezest. Először is, az első eljárás és a 3–8. eljárás esetében a kezes közvetlen kapcsolatban áll a hitelezővel, azaz annak leányvállalata. Másodsor, minden kezességi szerződés a kifizetendő kölcsön teljes összegének több mint 75 %-át kitevő díjazással került megkötésre. Harmadsor, a kezesség nyújtásáért járó díjat a hitelrészletek esedékességével egy időben kell fizetni, és a fogyasztó szempontjából a hitelmegállapodás szerinti kötelezettség részévé válik. Végül a kezesség nyújtásának ára nem szerepel az elsődleges hitelmegállapodás teljes hiteldíj mutatójában, és a nemzeti szabályozást megsértésével jelentősen megnöveli annak költségeit.
- 26 Másrészt felmerül a kezességi szerződés természetének a kérdése is, amely szerződés ugyan a fogyasztó kérelmére, de az eredeti hitelező által egyoldalúan kiválasztott személlyel köttetik. A fogyasztó korlátozott választási lehetősége miatt a hitelmegállapodás megkötésekor valójában nem tudja, hogy ki lesz a kezes, akihez kötve lesz, és erre milyen feltételek mellett kerül sor.
- 27 Felmerül tehát a kérdés, hogy egy ilyen kettős szerződéses jogviszony (hitelmegállapodás és kezességi szerződés) esetén feltételezhető-e, hogy a kezességi szerződés tartalma egészében véve sérti a 93/13/EGK irányelv melléklete 1. pontjának i) alpontját. Ilyen körülmények között – de csak akkor, ha a két szerződés egyetlen szerződéses jogviszonyként értelmezendő – a kérdést előterjesztő bírósági tanács azt feltételezheti, hogy a kezességi szerződés teljes egészében semmis, mivel a kezesség elfogadására irányuló szerződés elsődleges tárgyát nem a fogyasztó határozza meg, hanem a fogyasztó az eredeti hitelező által kiválasztott személyt kénytelen elfogadni.
- 28 Az, hogy a kezes személye nem egyértelmű, azonban úgy is tekinthető, hogy az elsőként megkötött hitelmegállapodás sem egyértelmű, mivel a kezes hiánya e szerződés esetében a szerződés nemteljesítéshez vezethet, ha a feltétel érvényes, ami a második és harmadik eljárásban a hitelmegállapodás általános feltételei szerint a lejárat előtti esedékességhez, a többi eljárásban pedig a hitelnyújtás késedelméhez vezetne. Ezért szükséges a válasz arra a kérdésre, hogy a 93/13/EGK irányelv melléklete 1. pontjának i), j) és m) alpontja szerinti tisztességtelen feltételnek tekinthető-e a hitelező által kijelölt személlyel kötendő

kezességi szerződés megkötésére vonatkozó kötelezettségnek a hitelmegállapodásban való szerepeltetése egy ilyen szerződés esetében.

A kezesnek az eredeti hitelező által történő kijelölésének a gyakorlata és a szerződési feltételek tisztességtelensége közötti összefüggésről – az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik és ötödik kérdés

- 29 A Bíróság ítélkezési gyakorlata (2012. március 15-i Pereničová és Perenič ítélet [C-453/10] 43–44. pontja; 2018. szeptember 19-i Bankia ítélet [C-109/17] 48–50. pontja) alapján az, ha egy szerződési feltételt a 2005/29/EK irányelv értelmében tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat alkalmazása következtében rögzítenek, támpontot ad a 93/13/EGK irányelv 4. cikke szerinti tisztességtelenség értékelése során.
- 30 A kérdést előterjesztő bírósági tanács szerint a nyolc folyamatban lévő eljárásban az adósok kötelezettségeinek összege attól függ, hogy kezest állítanak-e a hitelező részére. E tekintetben meg kell vizsgálni, hogy a 2005/29/EK irányelv értelmében vett tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatként értelmezhető-e a hitelező által választott kezes, akinek személye kötelezővé válik a fogyasztókra nézve. Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bírósági tanácsnak arra a kérdésre kell választ kapnia, hogy a 2005/29/EK irányelv 8. cikke szerinti agresszív kereskedelmi gyakorlat tisztességtelen jellege a jelen esetben kizárólag a felek közötti, hitelmegállapodás formájában létrejött jogügylet jellege és a kezesség hiánya esetén várható következmények alapján állapítható-e meg, vagy ezt az értékelést más tényezők alapján is el kell végezni.
- 31 Másrészt a kérdést előterjesztő bírósági tanács úgy véli, hogy a fizetési meghagyásos eljárás egyoldalú jellege miatt nem alkalmazhatná a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat fennállásának átfogó értékelésére vonatkozó szabályokat, mivel a fogyasztók még nem vesznek részt a fizetési meghagyásos eljárásban. A Bíróságnak a 2020. május 11-i Lintner ítélet (C-511/17) 38. pontjában foglalt iránymutatása szerint az olyan egyoldalú eljárásokban, mint a fizetési meghagyásos eljárás, a bíróság akkor is megtagadhatja az egyik szerződő fél védelmét, ha – ugyan nem állapította meg bizonyossággal, hogy egy adott feltétel a 93/13/EGK irányelv értelmében tisztességtelennek minősül – komoly kétségei vannak e tekintetben. Ez a kötelezettség a 93/13/EGK irányelv 7. cikkének azon követelményéből következik, hogy hatékony eszközöket kell biztosítani a fogyasztók tisztességtelen feltételekkel szembeni védelmére. A jelen esetben azonban a bíróságnak a szerződési feltétel tisztességtelenségével kapcsolatos megalapozott kétségeit további megalapozott kétségek vetik fel, nevezetesen az, hogy a feltétel a 2005/29/EK irányelv 8. cikke szerinti agresszív kereskedelmi gyakorlat alkalmazása miatt vált a szerződés részévé. Következésképpen tisztázni kell, hogy ebben az esetben a kereskedelmi gyakorlat tisztességtelen jellegével kapcsolatos esetleges kétségek arra a következtetésre vezethetnek-e, hogy a 93/13/EGK irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerinti feltétel tisztességtelenségével kapcsolatos jogos kétségek is fennállnak.

A kezesnek a hitelezővel és a fogyasztóval szembeni kötelezettségei alóli mentesülésére vonatkozó határidő hatékony alkalmazása – az előzetes döntéshozatalra előterjesztett hatodik kérdés

- 32 Kérdésként merül fel a kezesnek a ZZZD 147. cikke szerinti felelősség alóli mentesülésére vonatkozó határidő alkalmazásával kapcsolatos állandó nemzeti ítélkezési gyakorlat tekintetében is. Ezen ítélkezési gyakorlat bizonytalanságban hagyja a fogyasztót mint hitelfelvevőt a fogyasztói hitelmegállapodás megkötésének időpontjában a fogyasztói hitelmegállapodás hatásait illetően, ha a megállapodás kötelezően előírja a visszerthes kezességet.
- 33 A ZZZD 147. cikke szerint a kezesnek az elsődleges hitelezővel szemben fennálló fizetési kötelezettsége megszűnik, ha ez utóbbi a követelés esedékességétől számított hat hónapon belül nem érvényesíti a követelését az elsődleges adóssal szemben. Ez a rendelkezés kötelező erejű. Egy kötelező nemzeti értelmező határozat szerint ez jogvesztő határidő: ha a hitelező nem érvényesítette követelését az elsődleges adós ellen, akkor a közte és a szerződés kezes között fennálló jogviszony teljes egészében megszűnik. A kezes kifizetései vagy az elsődleges adós felé fennálló kötelezettségeinek helybenhagyása nem releváns e határidő hatása szempontjából, mivel azt a bíróság hivatalból ellenőrzi. Itt nem elévülési időről van szó.
- 34 Ugyanakkor egyes bírói tanácsok azon a véleményen vannak, hogy a kezesség teljes megszűnésére vonatkozó következtetéseket alkalmazni lehet a hitelezőnek a kezessel szemben fennálló követeléseire, de ez utóbbinak a fogyasztóval mint adóssal szemben fennálló követeléseire nem. Az értelmező határozattal ellentétben úgy vélik, hogy a kezesség megszűnése nem abszolút hatályú, hanem csak a kezes hivatkozhat rá. Ez a nézet, amely a nemzeti jog szerint a kezes felelősségének és következtetésképpen az adóssal szembeni bármely visszkereseti jogának befejeződésére (és nem megszűnésére) alkalmazandó határidőre vonatkozik, problémákhoz vezet a fogyasztói hitelmegállapodásokról szóló irányelv, különösen a 2008/48/EK irányelv 15. cikkének (2) bekezdése alkalmazása során. A kérdést előterjesztő bírósági tanácsnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy ez a rendelkezés alkalmazható-e a jelen ügyben, mivel az adósok valamennyi eljárásban a vonatkozó fogyasztói hitelmegállapodáson kívül visszerthes kezességvállalására vonatkozó megállapodásokat is kötöttek, ami a kérdést előterjesztő bírósági tanács szerint a fogyasztónak nyújtott pénzügyi szolgáltatásnak minősül.
- 35 Mindezek miatt felmerül a kérdés, hogy a 2008/48/EK irányelv 15. cikkének (2) bekezdése alkalmazható-e olyan esetekben, amikor a kezes nem teljesítette a nemzeti jog szerinti felelőssége határidejének lejártá miatt fennálló fizetési kötelezettségét, hivatkozva a kezességvállalás megszűnésére a ZZZD 147. cikke alapján. A 2008/48/EK irányelv 3. cikkének n) pontjában szereplő meghatározás szerint az ilyen alkalmazás akkor lehetséges, ha feltételezzük, hogy a két szerződés egységet képez és kölcsönösen finanszírozza egymást, mivel a fogyasztó a kezességet a hitelmegállapodás szerinti törlesztőrészletekkel

egyidejűleg fizeti. Ha a rendelkezés a kezessel szemben is alkalmazandó, akkor arra a kérdésre is választ kell adni, hogy nemcsak azon kölcsönös követelésekre vonatkozik-e, amelyeket a fogyasztó a szolgáltatási szerződés alapján a szolgáltatóval szemben érvényesíthet, hanem az eljárási kifogásaira is, például egy olyan személy visszkereseti igénye kifizetésének a megtagadására, akinek a kötelezettsége már lejárt.

- 36 Vizsgálni kell a nemzeti ítélkezési gyakorlatnak az uniós joggal való összeegyeztethetőségét is, amely szerint a kezes hivatkozhat a ZSD 147. cikke szerinti felelőssége határidejének lejártára azért, mert az eredeti hitelező a hitelmegállapodás alapján fennálló követelését a fogyasztóval mint adóssal szemben az utolsó esedékességtől számított hat hónapon belül nem érvényesítette, de ez utóbbi nem hivatkozhat e határidő lejártára a fizető kezessel szemben.
- 37 Még ha a 2008/48/EK irányelv 15. cikkének (2) bekezdése nem is lenne alkalmazható a jelen ügyben, a megválaszolandó kérdés az, hogy az ilyen nemzeti ítélkezési gyakorlat, amelyre a kezes a harmadik eljárásban, amely tekintetben a bíróság kérdéseket terjesztett elő előzetes döntéshozatalra, egy feltételben – az e kérdéssel kapcsolatos ellentétes nemzeti ítélkezési gyakorlatra hivatkozva – kifejezetten hivatkozott, nem ellentétes-e a 93/13/EGK irányelv 7. cikkével, mivel ez az ítélkezési gyakorlat lehetővé teszi kezes vállalkozás számára, hogy – az utóbbi irányelv melléklete 1. pontjának b) és c) alpontjával ellentétben – maga határozza meg a kötelezettsége körét. Ha a kezes úgy döntene, hogy kifogást terjeszt elő az eredeti hitelezővel szemben amiatt, hogy a ZSD 147. cikke szerinti határidő lejártá után követeli a fizetést a kezestől, a hitelfelvevő mint adós nem tartozna a kezes felé a hitelrészletekkel. Ha azonban a kezes ez ellen nem terjeszt elő kifogást, és fizet, holott egy kötelező értelmező határozat szerint a fizetési meghagyásos eljárásokra vonatkozóan ilyen kötelezettség nem áll fenn számára, a fogyasztó továbbra is elsődleges adósként felel a kezessel szemben, mivel a fent ismertetett ítélkezési gyakorlat szerint nem hivatkozhat a kezes felelősségére vonatkozó határidő lejártára. Legalább az egyik eljárásban ez a hatás egy kifejezett szerződési feltételből következik, amely a nemzeti bíróságok ellentmondásos értelmezésén alapul az e határidő érvényesíthetőségére vonatkozó szabályok tekintetében, amelyeknek a kezességi szerződés tartalmára vonatkozó kötelező törvényi szabályokon kellene alapulniuk (a ZSD 147. cikke alapján), amelyek védelmét a fogyasztó elől elhallgatják. Az ellentmondásos nemzeti ítélkezési gyakorlat tehát lehetővé teszi a kezes számára a kezességi szerződés feltételeinek kialakítását, megfosztva ezzel a nemzeti jog szerinti fogyasztóvédelmet a hatékony érvényesülésétől.
- 38 Ezért meg kell válaszolni azt a kérdést, hogy a hatékony fogyasztóvédelem elve a kezességi szerződés azon tisztességtelen feltételeivel szemben, amelyek azt szabályozzák, hogy a kezességet vállaló vállalkozónak hogyan kell kezelnie az eredeti hitelezőnek a kezes felelőssége határidejének lejártá után hozzá intézett fizetési felszólítását, ellentétes-e egy olyan nemzeti ítélkezési gyakorlat alkalmazásával, amely szerint csak maga a kezes terjeszthet elő kifogást a felelőssége határidejének lejártára vonatkozóan.

- 39 A kérdést a 93/13/EGK irányelv 5. cikkének fényében is meg kell válaszolni, nevezetesen, hogy e rendelkezés lehetővé teszi-e, hogy a nemzeti jog egy konkrét kérdésre vonatkozó ellentmondásos nemzeti ítélkezési gyakorlatot a szerződési feltételek nem egyértelmű értelmezésére használják fel a fogyasztó kárára, ahogyan ez a jelen esetben történt.

A kezességért fizetett összeg hatása a teljes hiteldíj mutatónak a hitelmegállapodásban történő meghatározására

- 40 A következő három kérdés megegyezik a folyamatban lévő C-714/22. sz. Profi Credit Bulgaria ügyben a Bíróság elé terjesztett kérdésekkel. Ezek a fogyasztói hitelmegállapodásban a hitelező azon kötelezettségére vonatkoznak, hogy a hitelmegállapodás szövegében egyértelműen fel kell tüntetnie a teljes hiteldíj mutatót, hogy ne vezesse félre a fogyasztót. A kérdést előterjesztő bírósági tanács az említett előzetes döntéshozatal iránti kérelem indoklására teljes egészében hivatkozva aggodalmát fejezi ki azzal kapcsolatban, hogy a 2008/48/EK irányelv nem írja-e elő a teljes hiteldíj mutatóak a hitelmegállapodás szövegében történő feltüntetése mellett az említett irányelvben meghatározott módszertan szerint helyesen kiszámított teljes hiteldíj mutató feltüntetését is. A jelen esetben a kezességi szerződések költségeit, mivel azok nem képezik a hitelmegállapodások részét, nem veszik figyelembe a hitelmegállapodások teljes hiteldíj mutatójának a meghatározásakor. A kérdést előterjesztő bírósági tanács nem biztos abban, hogy a kezességvállalás költségének nem kellene-e szerepelnie a teljes hiteldíj mutatóban, különösen azokban az esetekben, amikor a fogyasztó kötelezettségeinek biztosítására vállalkozó kezes az eredeti hitelező választja ki, de a fogyasztó fizeti. A 2008/48/EK irányelv 3. cikkének g) pontjában szereplő meghatározás szerint a járulékos szolgáltatások költségeit is bele kell számítani a teljes hiteldíj mutatóba, ha e szolgáltatások igénybevétele előfeltétele annak, hogy a hitelt egyáltalán vagy az előírt szerződési feltételek mellett nyújtsák. Itt pontosan ez a helyzet.
- 41 Annak értékelésekor, hogy az adóssal kötött szerződés alapján a kezes díját bele kell-e számítani a hitelmegállapodás teljes hiteldíj mutatójába, arra a kérdésre is választ kell adni, hogy ezek a költségek a teljes hiteldíj mutató részének tekinthetők-e, és ha igen, milyen feltételek mellett, ha az adósnak lehetősége lett volna arra, hogy rövid időn belül maga javasoljon kezeset. Ezért a választás önkéntes jellegét is figyelembe kell venni, különösen a kezes meghatározása tekintetében, amely végső soron mégiscsak az eredeti hitelező akaratától függ, továbbá a hitelező másik kezeshez való hozzájárulásának feltételei, ha van ilyen, és az az időtartam, amelyen belül az adós ilyen kezeset találhat.
- 42 Továbbá ismét fel kell tenni a kérdést, hogy a teljes hiteldíj mutatónak hitelmegállapodásban való helytelen feltüntetése a teljes hiteldíj mutató feltüntetésének hiányának tekintendő-e, mivel a tájékoztatási kötelezettség célja – hogy a fogyasztó ténylegesen össze tudja hasonlítani a hitelpiaci ajánlatokat – nem teljesül. Ebből a kérdésből következően az is felmerül, hogy a teljes hiteldíj mutató téves feltüntetésének és a teljes hiteldíj mutató feltüntetése

elmulasztásának egyenlővé tétele nem vezetne-e a nemzeti jogban a téves számításért előírt szankció aránytalanságához.

A kezességvállalásról szóló szerződés jogi természetéről és biztosítási ügyletként való besorolásáról

- 43 A kérdést előterjesztő bírósági tanácsnak kétségei vannak azzal kapcsolatban is, hogy az olyan ügyletek, amelyekben a fogyasztók megállapodnak abban, hogy egy bizonyos személy díj ellenében kezességet vállal a tartozásaiért egy másik hitelezővel szemben, hogyan minősíthetők megfelelően az uniós jog fényében, ha azokat szakmai alapon huzamos ideig végzik. A Sofiyski gradski sad (szófiai városi bíróság) és a Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmítőszék) bírósági tanácsai implicit módon abból indulnak ki, hogy az ilyen ügyek közönséges kezességvállalási ügyletek, amelyekre nem vonatkoznak engedélyezési szabályok, és amelyeket bárki megköthet.
- 44 Az ilyen ügyletekben azonban egy személy vállalja, hogy késedelem esetén a fogyasztó mint adós felelősségét vállalja át a hitelezővel szembeni konkrét kötelezettségének nem teljesítéséért, és az adós ezért a szolgáltatásért díjat fizet. Ez a kötelezettség a hitelbiztosítási szerződéshez hasonló fő jellemzőkkel bír: ellenérték fejében történő felelősségvállalás egy jövőbeli, bizonytalan, negatív jellegű esemény (szerződés nemteljesítése) bekövetkezése esetén. Ezért a kérdést előterjesztő bírósági tanácsnak értelmezésre van szüksége abban a kérdésben, hogy az olyan szerződések, mint amilyeneket a fizetési meghagyásos eljárásban az adósokkal kötöttek (a hitelezőkkel szembeni ellenérték fejében vállalt kezességvállalásról), biztosítási szerződésnek minősíthetők-e? A vonatkozó 2009/138/EK irányelv nem határozza meg a biztosítási szerződés tartalmát, de ilyen meghatározás található a Bíróság ítélezési gyakorlatában, nevezetesen a 2015. április 23-i Van Hove ítélet (C-96/14) 34. pontjában: a biztosítási szerződés arra kötelezi a biztosítót, hogy előre fizetendő díj ellenében kártalanítsa a biztosítottat a szerződésben meghatározott lehetséges biztosított kockázat bekövetkezéséből eredő veszteség ellen.
- 45 A kérdést előterjesztő bírósági tanács előtt folyamatban lévő ügyekben ilyen díj, valamint a fogyasztó mint adós számára késedelmes fizetés formájában bekövetkező káresemény szerepel, de úgy tűnik, hogy nem határozzák meg azt a kockázatot, amelyet általában biztosítási kockázatnak neveznek. A kezes tulajdonképpen fedezi a fogyasztó részéről a fizetés bármilyen elmaradását, függetlenül annak okától, beleértve a kölcsön visszafizetésének szándékos megtagadását is. Ebben az értelemben a fent említett szerződés bizonyos szempontból különbözik a biztosítási szerződéstől.
- 46 Másrészt a hivatásos kezessel kötött kezességi szerződés minimalizálja az eredeti adós kockázatát a kölcsön visszafizetésének elmaradása formájában bekövetkező káros esemény esetén, és a szerződés visszterhes jellegű, ami a biztosításhoz teszi hasonlónvá. A jelen esetben meg lehet vizsgálni, hogy ilyen esetben a fogyasztó, aki az elsődleges adós, nem jár-e el biztosítóként az eredeti hitelezővel szemben,

akinek biztosítékot nyújt a kár ellen oly módon, hogy fizeti a kezest. Ezért tisztázni kell, hogy az ilyen szerződés a 2009/138/EK irányelv szerinti „biztosítási szerződés” fogalmának hatálya alá tartozhat-e, és hogy ennek megfelelően az ilyen szerződés alapján a díj kedvezményezettje nem tartozik-e az említett irányelv 14. cikke szerinti engedélyezési kötelezettség hatálya alá.

MUNKADOKUMENTUM